

Považská galéria umenia v Žiline (zriaďovateľ Žilinský samosprávny kraj), Štefánikova 2, 010 01 Žilina,
tel.: +421 (0)41 5622522, www.pgu.sk, GPS súradnice: 49° 13' 28,714'' N, 18° 44' 33,753 E

Tlačová správa k otvoreniu výstavy:

Názov: **POD SUKŇOU**
Autor: **Mária Balážová**
Kurátor: Roman Gajdoš
Miesto konania: Považská galéria umenia v Žiline
výstavné priestory na prvom poschodí
Vernisáž: **štvrtok 19. októbra 2017 o 17.00 hod.**
Trvanie výstavy: 20.10. – 19.11.2017

Už na niekoľkých predchádzajúcich výstavách ohlásila Mária Balážová v rámci postgeometrickej abstrakcie vstup do novej problematiky, ktorá dnes stále intenzívnejšie rámcuje jej dielo. V aktuálnej fáze tvorby u nej do popredia výraznejšie vstupuje feministická pozícia, ktorá síce bola v podprahovej rovine jej prác prítomná vždy, ale ako obsahová dominanta nastupovala postupne až v rámci výstavných projektov *Mária Balážová: Mužské a ženské obrazy* (Galéria umenia Ernesta Zmetáka, Nové Zámky, 2013), *Mária Balážová: Od poriadku k chaosu* (Turčianska galéria, Martin, 2014). Posledné samostatné výstavy *Ženská geometria* (Galéria Z, Bratislava, 2016) a *Geo-Femina* (Stredoslovenská galéria, Banská Bystrica, 2017) predstavovali už jednoznačné priznanie sa k týmto témam.

Feministické teórie podrobili predstavu o abstrakcii ako majoritne mužskej sfére tvorby zdrvivúcej kritike, pričom novými výtvarnými formami zároveň preverovali aj hegemonickú legitimitu jej jazyka – maľbu. Preto je Balážovej prístup, používajúci abstraktnú maľbu na tlmočenie feministických a rodovo podfarbených obsahov, špecifický. Kým v predchádzajúcej tvorbe hadia hlava odkazovala k ženskej symbolike nosnou figúrou, ktorej konfigurácie vždy nanovo definovali obrazové pole, od roku 2006 vstupuje do jej uvažovania nový prvok – muž, premietaný do plochy obrazu ako hadia hlava s dvoma štvorcami uprostred a tvoriaci vizuálny protipól k ženskému princípu. Nové tvaroslovie a prvky individuálnej mytológie napomáhajú k definovaniu vzťahového a proporčného balansu, kde je nadvláda muža ako dominantného ovládacieho prvku systematicky projektovaná do plochy obrazu. Dobrým príkladom je cyklus *Parliamentary Feminist Tread*, ktorý tematizuje disproporčné zastúpenie žien v slovenskom, českom, poľskom a maďarskom parlamente.

Vo svojich najnovších prácach sa Balážová presúva od všeobecných feministicky intonovaných komentárov k osobným príbehom, ktoré v predchádzajúcej tvorbe prezentoval napríklad obraz *Fátum* (2000). Ide o osobnú mytológiu, kde semifiguratívne čítanie hadej hlavy a tela prestáva plniť univerzálnu funkciu akéhosi všeobecného vzorca a namiesto toho je nahradené silným stotožnením. Na pozadí jednoduchej konfigurácie vzniká vizuálny komentár, kde „ženské“ prestáva byť len jednoduchým protikladom k mužskému, ale stáva sa priestorom, v ktorom dochádza k formulovaniu úvah o vzťahoch, rodine, sebaidentifikácii, či striedaní generácií (*Ženská geometria 1 – Mama, Ženská geometria 2 – Ja, Ženská geometria 3 – Dcéra*). Navyše falická pozícia, ktorú v týchto troch plátnach telo a hlava hada nadobúdajú odkazuje k neľahkému postaveniu ženy vo falocentrickej spoločnosti. V diskurze umenia zas môžeme tento triptych čítať ako konfrontáciu so zipsami Barnetta Newmana. Jeho naratívny aspekt projektovaný na osi minulosť – prítomnosť – budúcnosť, tak hovorí aj o postavení ženy – výtvarníčky v kontexte umeleckého (znova dominantne mužského) sveta. Balážovej tvorba sa však nespája s priamym radikalizmom, ktorý bol vlastný niektorým feministkám sedemdesiatych rokov. Dôležitejší je strach z násilia, moci a nadvlády, ktoré sa s týmito témami bytostne spájajú a v jednotlivých obrazoch sú projektované viac metaforicky ako priamočiara, viac intímne ako inštitucionálne. V niektorých prípadoch dokonca nastupuje ironizovanie samotných feministických teórií (*Hadia geometria 119 - Obraz feminizmu 2*). Ide o pokus ponúknuť nový rozmer, akýsi otvorený priestor pre vlastné definovanie mužských a ženských vzťahov, ktoré podobne ako hadie telá v Balážovej maľbách môžu byť v nekonečných variantoch ohýbané, spájané a vyklbené.

Výstava Pod sukňou v Považskej galérii naznačuje posun, ktorým prešla tvorba Márie Balážovej za posledných dvanásť rokov a spätne ju reinterpretuje optikou feministického uvažovania. Tentoraz obohatenú o nový aspekt sociálneho feminizmu, najmä v diele *Textilné robotnice* (2017).